

117

ПРОЕКТ ЗА ДОКУМЕНТАЛЕН ФИЛМ

ПЕНСИОНЕРИ

РЕЖИСЬОРСКА ЕКСПЛИКАЦИЯ

Човек не може да избира кога и как да умре. Може да избира само как да живее. И понеже старостта е част от нещата, които могат да ти се случат с малко повече късмет, не е лошо да я изживееш добре. Може ли, обаче, да остарееш достойно в държавата, такава каквата е сега?

Истината е, че ако някой направи класация "Форте – българският топ 10" на най-досадните хора по тая земя, пенсионерите със сигурност ще са класирани много преди контролорите и журналистите. Защото в съзнанието на средностатистическия българин има няколко унижителни идеи за това какво означава думата "пенсионер".

първа унижителна идея

-да бъдеш пенсионер в България означава да разнасяш в най-пиковия човешки трафик пластмасови бутилки с вода, да се блъскаш немотивирано в трамвая и да се заяждаш заради високата музика на съседите, обикновено след девет вечерта.

втора унижителна идея

-да бъдеш пенсионер в България означава някой постоянно да те обвинява, че си в тежест на държавата, а ти постоянно да плюеш по политиката на държавата.

трета унижителна идея

-да бъдеш пенсионер в България означава, че си хипохондрик и пълен аутсайдер, обречен на тотална социална смърт, който няма право да види забележителностите на Прага или Будапеща, защото удоволствията са предимства на младостта.

Обикновения еснафлък на тези клишета, показва, че всеки има идея какво представлява един човек в третата възраст, докато самият той не стане такъв.

И тогава изниква въпроса как да подредиш света си така, че да запазиш вкуса към живота и занапред. Въпреки паническият ужас от повяхващата кожа и самотата, които носи старостта. Въобще имаш ли право да искаш от живота си в неговия край да се влюбиш в някой като теб, да танцуваш любимото си танго, да отидеш до остров Корфу, който така и не си успял да видиш до сега. Казано иначе да си сложиш шофьорските очила и да преминаваш през старостта с удоволствие, без значение какво мислят околните за това.

Главните герои във филма са група мъже и жени на преклонна възраст, които са осъзнали, че трябва да се радват на живота си, защото така или иначе няма да го имат втори път. В младостта си те са били много различни, но днес единственото, което може да ги събере е страхът от самотата и любовта към купона, която не ги напуска дори и в старостта. Те нямат претенции към делничния си живот, но изключително държат на съботно – неделните си следобеди, когато започва техния клубен живот. Организаторките на залите, в които те правят своите купони са в конкуренция, но това е само привидно, защото купонджиите са все едни и същи. Някои от тях идват тайно от половинките си, притесняват се да не ги види някой и пр. – ситуации, които се случват дори при старостта. Всъщност именно това са местата, в които възрастните хора могат да си позволят да се държат като деца, защото сърцата им си имат своите логични мотиви, които остават непонятни за разума.

Донка и Жорж са над 70 и са първата двойка, която има сърдечни проблеми и не знае как да ги разреши. Те са сключили брак преди няколко години, но са се развели поради несходство в характерите. Въпреки всичко страхът от самотата ги кара да осъзнаят, че не могат един без друг – класически проблем, който не засяга възрастта. Донка е организаторка на партитата в пенсионерски клуб "Диана" и знае сърдечните проблеми на всеки един от посетителите в него. Жорж се страхува най-много от нощта. За това не се отказва отново да спечели Донка.

Виолета и Петьо Касабови са другите герои в този филм. Те също са над 70-те и са се запознали в конкурентния на "Диана" "Клуб №5". Дватамата са вдовци, и са сключили брак след няколкомесечна любов в любимия си клуб. Виолета е бивша учителка по физическо и самодейна актриса, която организира сценичните изпълнения на членовете на клуб №5 всеки месец. Във филма ще бъде представен епизод от подобен "спектакъл", в който много от членовете на клуба, се изживяват като истински актьори.

Фелина е на 75 и по дух не отстъпва на 20 годишно момиче. Тя никога не се е омъжвала. Фили винаги е обичала да пътува, рисува превъзходно, а когато има настроение свири на китара. Майка ѝ е починала когато е била дете и тя посвещава живота на грижи за баща си. Имала е много връзки и много разочарования, но все още не се е отказала да намери мъжа на живота си.

73 годишната Вилиана е приятелка на Фелина. Завършила е право и медицина. Работила е и по двете си професии. Претърпява

голяма трагедия, след като сина ѝ загива в катастрофа. Това обаче не може да съсипе вкуса ѝ към удоволствията в оставащия ѝ живот. Тя винаги държи на тоалетите и външния си вид, а голямата ѝ слабост е музиката. Има впечатляващо чувство за хумор и също като Фелина мечтае да се влюби.

79 годишния полк. Борис Ортакийски е удивително запазен и подвижен нисичък мъж, който въпреки двата си инфаркта е един от най-големите танцьори на дансингите и на двата клуба. Той е преписал апартамента на внучката си и се чувства малко неудобно, че е в тежест на децата си. През седмицата полковникът се събира с приятелите си в кварталния клуб на инвалидите от войната, където често си говорят за жени. Боби, както го наричат приятелите му, продължава да търси удоволствието на споделената любов и сега.

Методи и Елена са около 70 годишни и също не се лишават от удоволствията на клубовете. Те нямат брак, но живеят заедно след изживян бурен любовен роман неотдавна. Елена е фризьорка и през свободното време се грижи за причестките на приятелките си, които познава предимно от клуб "Диана". Методи работи като охрана на бензиностанция, а в съботно-неделния си клубен живот обича да излиза на сцената, за да пее. Неговата философия е, че всички умираме, но не всички живеем истински.

Общото между всички герои е желанието им да изживеят още една любов в края на живота си. Те имат напозориан за близките си живот и музиката и танцът са част от него. Този филм се движи на ръба между тъжното и комичното, за да покаже, че въпреки сблъсъка на поколенията, когато ти се случват положителни емоции живота и поведението на човек са едни и същи без значение от годините.

П Е Н С И О Н Е Р И

СЦЕНАРИЙ ПО ЕПИЗОДИ

I. Филмът стартира със серия от кадри в едър план.

В началото камерата показва в едър план лицето на възрастна жена, над 70, която е застанала срещу прозорец с дамско огледалце в ръка и внимателно нанася карминено червило върху устните си. Следващият кадър дава лицето на възрастен мъж с очила, който с малко гребенче старателно сресва мустаците и веждите си. В третия кадър камерата се плъзга по възрастна женска ръка, която внимателно нанася лак върху другата. Във финалния кадър от епизода се вижда как яки мъжки ръце на човек над 65 ожесточено лъскат обувки с остър връх.

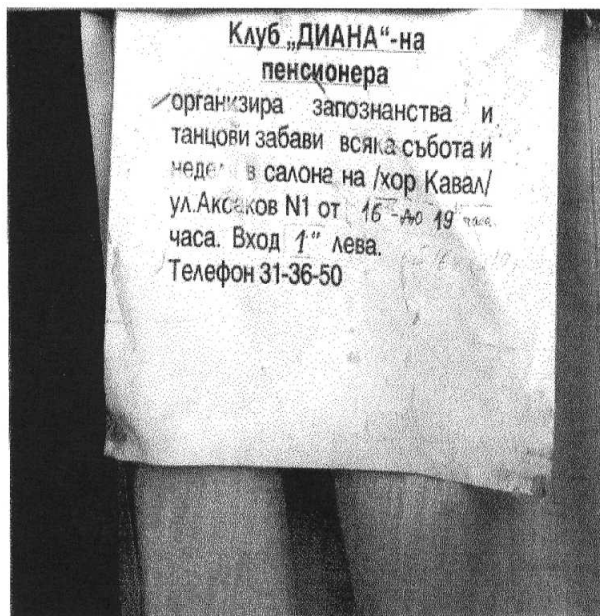
Следват надписи със заглавието на филма:

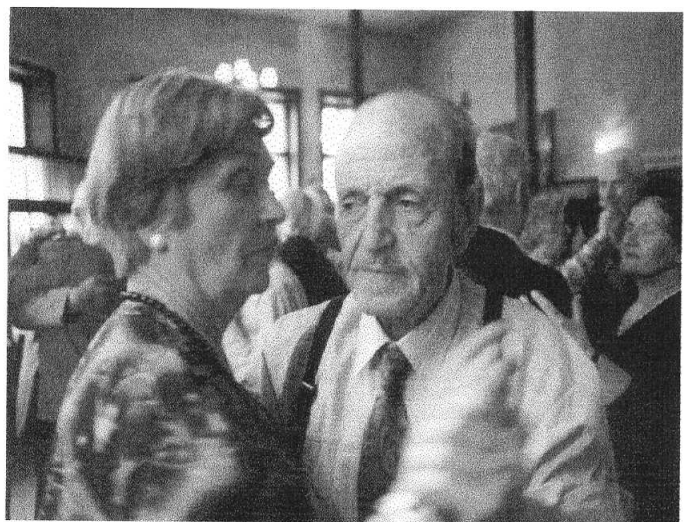
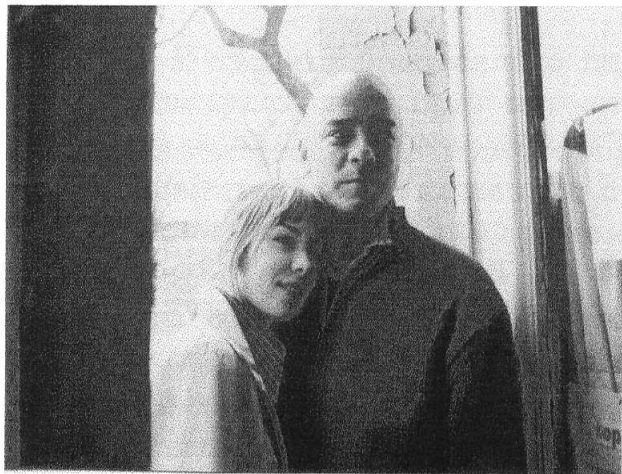
П Е Н С И О Н Е Р И

II. Неделя, 16 часа, тясна улица в центъра на София. По нея на групички се движат добре облечени възрастни хора, които оживено разговарят. В ръцете си някои от жените държат прозрачни найлонови торби с обувки. Всички се насочват се към входа на стара олющена сграда в края на улицата. На вратата се вижда окачената табелка с надпис: "КЛУБ "ДИАНА" – на пенсионера". Зад вратите на клуба 79 годинишна жена прибира от посетителите входна такса от един лев. Тя играе ролята на "фейс-контрол", но всъщност е организаторката на клуба, Донка. Тя и нейният приятел Жорж настаняват гостите в залата, поемат връхните им дрехи и ги окачват на закачалките.

Следващият кадър показва възрастни хора, насядали по столовете, които говорят и се поздравяват свойски един друг. Оркестърът в центъра на залата настройва инструментите си и след секунди започват да свири танго. Дансингът моментално се изпълва от танцуващи двойки. Жените в клуба са повече от мъжете, така че много от тях се канят на танц помежду си. В този момент камерата започва да следи част от основните герои на филма, които също са на дансинга. Методи е около 70 годишен и е един от царете на тангото. Той върти приятелката си, пенсионираната фризьорка Елена, във вихрен танц и от време на време бърше потта от лицето си. Следващият кадър проследява действията на 75 годишната Фелина. Тя е в червена рокля и с перли на врата си. Фелина подпира бастуна до стола си и излиза на дансинга поканена от приятелката си Вилиана. Пенсионираната адвокатка Вилиана е на 73, притежава аристократично излъчване, а вида и напомня жените от 30-те години на миналия век. Прозорците на клуба са широко отворени и от тях надничат млади хора, които учудено наблюдават тълпата от танцуващи пенсионери в залата.

III. В къдър е брадясалото лице на 92 годишния Тинко, който замислено гледа през прозореца на полупразен трамвай. На седалката до него е подпряна патерицата му. Тинко е прекарал инфаркт и трудно се движи. В ръцете си държи торба, от която стърчи пакет увит във вестник. Трамвайт спира, а Тинко слиза трудно, защото никой не му помага. Той минава покрай прозорците на клуба, откъдето се виждат танцуващите двойки, влиза в него и сяда на един свободен стол. После вади от торбата увити във вестник цветя, които ще подари на жените в паузата на оркестъра. Бившият агроном е един от най-старите посетители на клуба и сега продава цветя.

След края на поредното танго Донка обявява почивка за музикантите и открива микрофона за свободни изяви на пенсионерите, голяма част от които са и самодейни актьори. Към импровизираният подиум напористо се понася около 50 годишна изрусена жена – пенсионираната по болест Виолета. Тя разказва виц, а после казва няколко сентенции за живота на римски философи. Публиката я слуша разсеяно, защото в по-голямата си част е заета да разговаря помежду си. В това време леля Донка продава сухи пасти и кока-кола. В дъното на залата Методи вади малко шишенце с домашна ракия и черпи приятелите си. В другият край на клуба Фелина и Вилиана обсъждат мъжете особено един от тях – Боби.

IV. В кадър срещу камерата пред жилищен блок в “Надежда” върви младо момиче, което разказва кой е дядо ѝ. Тя говори именно за полк. Борис Ортакийски – 89 годишния пенсиониран полковник от запаса, който всички наричат Боби. Дядо ѝ е човекът, който е събудил интереса у Фелина. Полковникът е пъргав нисичък мъж, с много живо лице, изключително запазен за годините си. Прекарал е два инфаркта, но е един от най-сериозните танцьори в клуб “Диана”. В следващият кадър камерата показва апартамента, в който живее Боби. Той съжителства със сина, снаха си и младата си внучка. Въпреки, че е преписал апартамента на децата си, Боби се чувства в тяхна тежест.

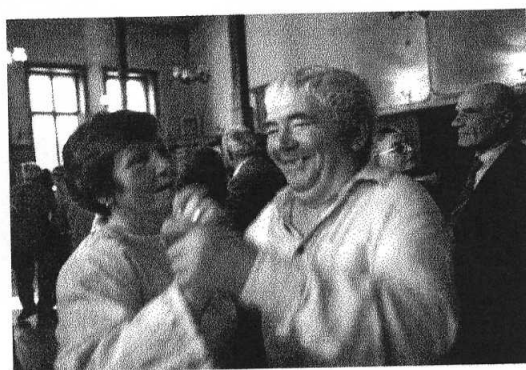
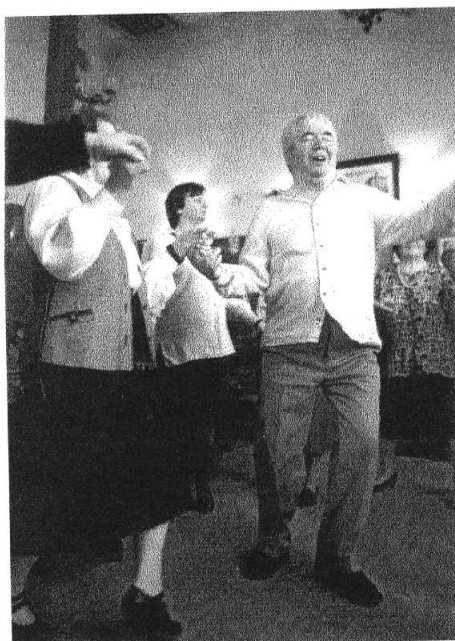

V. Този епизод ни пренася в дома на самотната Фелина. Тя носи името на героиня от опера, която майка ѝ някога много харесвала. Била е женена само три години, след което се развежда и е живяла с баща си до неговата смърт. Преди да се пенсионира е работила в министерството на външната търговия. Навремето продава вилата си, а с парите пътува в чужбина. Обиколила е почти целия свят. Не е успяла да стигне само до Япония. Апартаментът ѝ е пълен със скици на интересни мъже, които е срещала в живота си, а после е рисувала. В този момент облечената в домашен халат Фиби е поканила приятелките си Вилиана и Минка. Те пият кафе и обсъждат мъжете, които искат да срещнат от тук нататък в живота си.

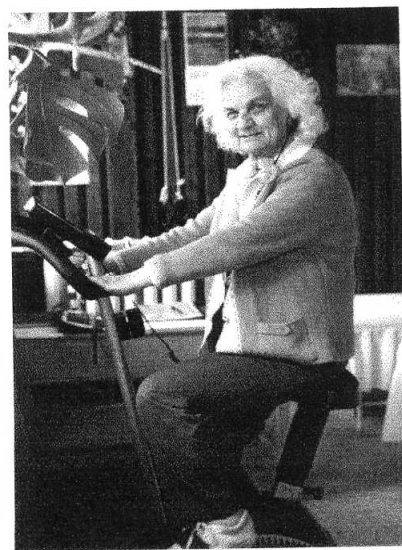
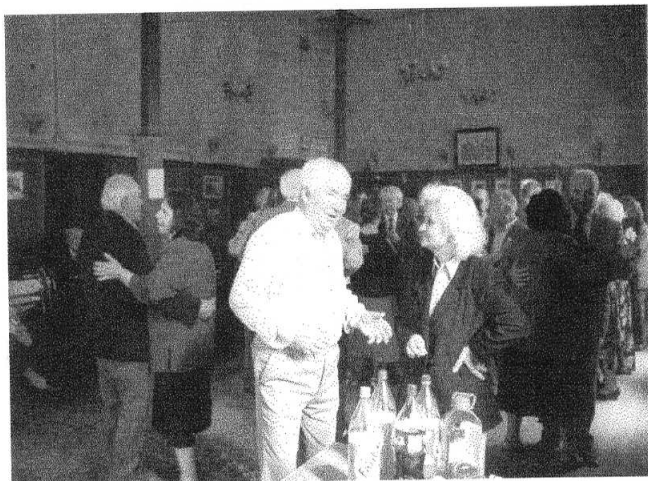
**VI. В същото време Боби влиза в клуба на военните инвалиди и сяда до връстниците си. Един от тях вади пластмасово шише от “Фанта” пълно с домашна вино, за да сипе и на полковника. Всички водят оживен разговор на тема “жени”.
(V и VI епизод се монтират паралелно)**

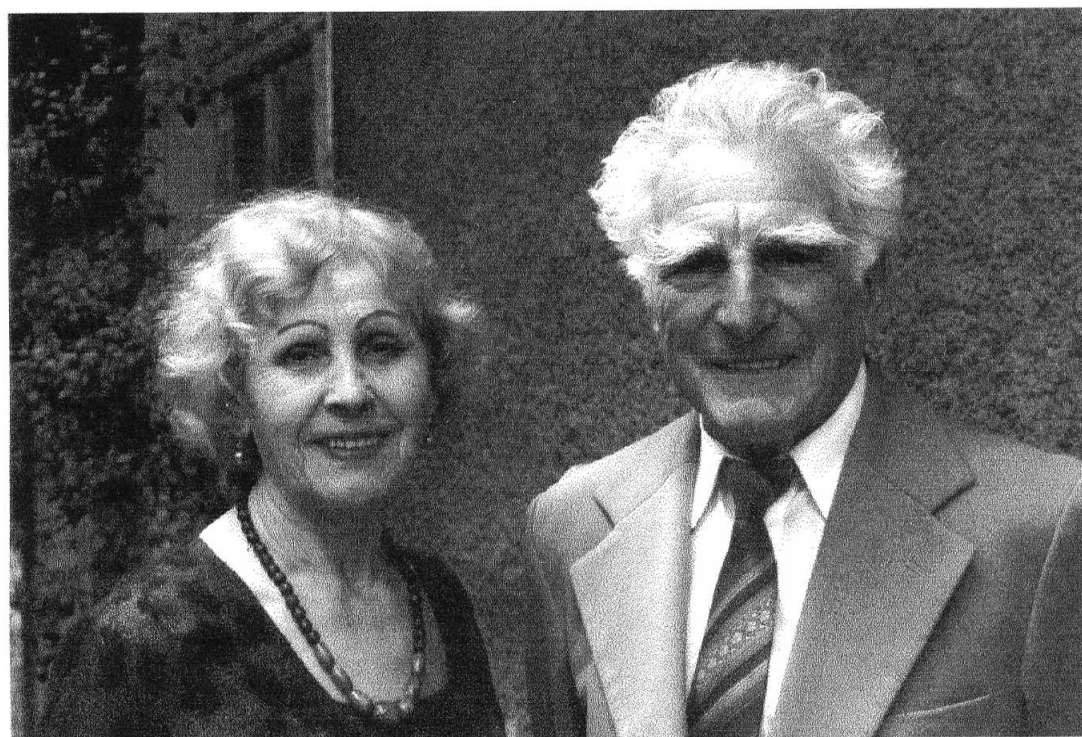
VII. Този епизод отново ни връща в клуба. Посетителите дружно аплодират Методи, който зад микрофона малко фалшиво, но за това пък с много чувство, пее стара градска песен. Мелодията постепенно ни отнася към бензиностанция в Горубляне, където Методи работи като охрана там. Нощ е. Методи гледа късната емисия новини по един от каналите заедно с друг негов млад колега. Отвън колите профучават по магистралата.

VIII. 9 часа сутринта в апартамента на приятелката на Методи, 69 годишната фризьорка Елена. Тя боядисва в оранжев цвят косата на Вилиана. Двете обсъждат качеството на боята, след което Вилиана дава инструкции на Елена как да оформи прическата ѝ. В този момент се прибира Методи, за който нощната смяна вече е приключила. Елена оставя Вилиана и отива да приготви закуска на приятеля си.

IX. 79 годишната Донка страда от артрит и се намира в санаториум в Драгалевци. Там тя прекарва по цяла седмица и слиза с автобуса до София само в неделя, когато са сбирките на клуба ѝ. Донка е във фитнес залата на санаториума и докато прави упражнения за раздвижване обяснява на екипа, че не иска да я снимат с Жорж. Казва, че са се оженили с него през 1995-та, но след 4 години са се развели, поради несходство на характерите. Като контрапункт на думите ѝ в следващия кадър Донка и Жорж са седнали един срещу друг на маса в стола на санаториума. Докато обядват Донка разказва за живота в клуб "Диана", за сватбите, които са се състояли между някои от членове му и за това, че той е най-добрия в града

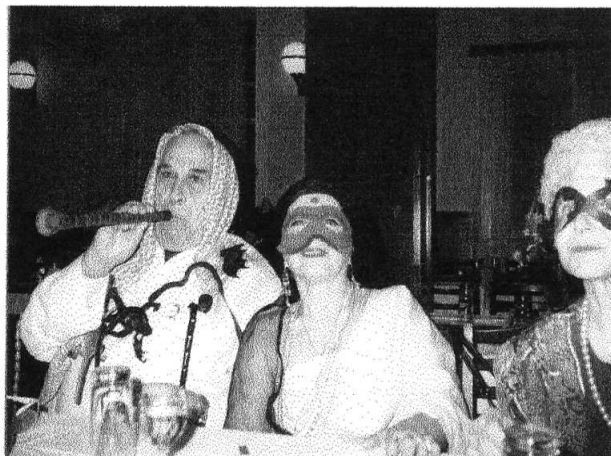

Х. Като контрапункт на думите на Донка се появява закръглена 65 годишна жена на име Йорданка, която е председател на конкурентния клуб, който всички знаят като “Клуб №5”. С нея са секретарят на клуба Георги Рашев, бивш катаджия, с гъсти вежди и стройна фигура въпреки своите 74 години. Те се намират в дома на Виолета и Петьо Касабови. 70-годишната Виолета отговаря за културно-масовата дейност на Клуб №5. Тя е бивш учител по физкултура. Виолета и връстникът ѝ Петьо са се запознали в клуба и месеци по-късно са сключили граждански брак. В хола на “младото семейство” председателката Йорданка, обяснява предимствата на нейния клуб – той е най-стария, в него се събират най-интелигентните пенсионери на София, правят екскурзии в чужбина и пр. Думите ѝ звучат също като тези на Донка, когато говори за клуб “Диана”. Все пак оркестърът и посетителите са едни и същи. Разликата е в дните – клуб “Диана” отваря вратите си в събота, а “Клуб №5” в неделя. От думите на двете организаторки обаче става ясно, че клубовете са в конкуренция. В разговора се намесва и “младоженката” Виолета. Тя вмъква, че всеки месец в “Клуб №5” се организира маскен бал или самодейна постановка.

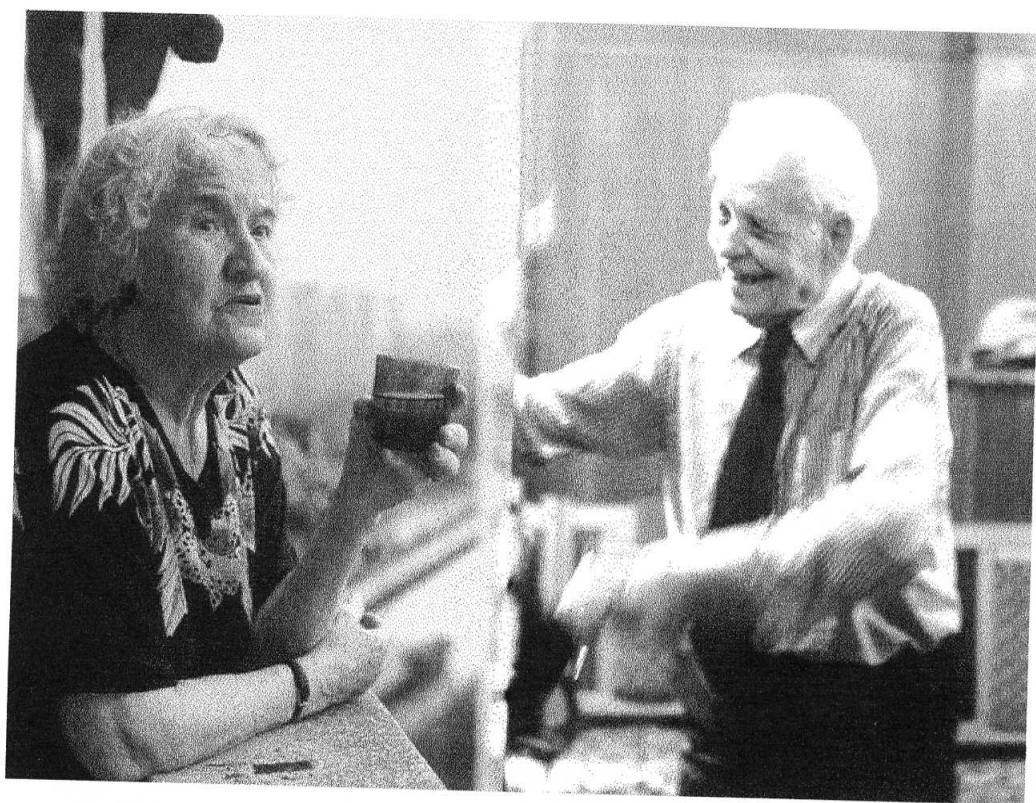

XI. Камерата веднага ни пренася в репетиционни моменти от предстояща пиеса, която ще се постави в “Клуб №5”. Актърите обаче, са познати лица от клуб “Диана”. Повечето са на сцената, а Виолета се опитва да ги режисира. Те оживено спорят за някои моменти от пиесата.

ХІІ. В този епизод полковникът Боби Ортакчийски играе на табла с приятелите си от клуба на инвалида и оживено спорят на политически теми. Обстановката е твърде разгорещена, защото всеки от говорещите има свое мнение.

ХІІІ. В този епизод камерата показва вдъхновеното лице на Фелина, която рецитира пред приятелките си Вилиана и Минка свои стихове, издадени в стихосбирка неотдавна. Те я молят да прочете някои от тях и в клуба. С двусмислена усмивка Фелина обяснява, че е малко притеснителна и ще си помисли.

XIV. Тук камерата ни показва дълго подготвяното представление в Клуб №5, което минава успешно. В неговия край Виолета предлага микрофона за импровизирани изяви. Приятелките на Фелина я изтикват от мястото ѝ и тя, качвайки се на сцената, започва да рецитира свои любовни стихове. Сред публиката е и Боби, който е впечатлен от миловидното излъчване на рецитаторката. След края на нейното изпълнение той и целува ръка и я кани на танц. Когато песента свършва полковникът пита Фелина дали могат да се видят някой път някъде извън клуба.

XV. В апартаментът на Фелина. Камерата дава стените с наредените скици на мъжки лица, които Фили е рисувала в свободното си време. Тя сервира орехова ракия на новия си гост – Боби, след което взима китарата си, и започва да я настройва. Боби я гледа с любопитство и я моли да изсвири любимата му песен. Фили го прави с удоволствие. След хиляди разочарования 75 годишната жена е на път най-после да намери мъжа на живота си.

